

Comparison of Academic Self-efficacy, Academic Engagement and Academic Performance Between Birjand University of Teachers and Birjand University of Medical Sciences

Seyyed Hossein Mousavinezhad¹, Iraj Mahdizadeh², Soroosh Salehabadi³

Background and Aim: Self-efficacy means an individuals perception of his ability to perform an activity and educational engagement is the quality of an effort that individuals spend on purpose-oriented activities. Both variables are the most important indicators of the quality of education. Therefore, in this study, in addition to comparing these indices in two universities such as Birjand University of Medical Sciences and Teachers university, the predictive value of these indicators in the academic performance of students has been studied.

Materials and Methods: This study is a descriptive-comparative research. The statistical population of the study consisted of all students entering the years 2014-17 of the University of Medical Sciences and University of Teachers. a sample size, According to the Cochran formula, 180 students were selected by stratified random sampling method. A two-part questionnaire including self-efficacy questionnaire and academic engagement was used to collect data. students performance was also measured based on their overall grade. Data were analyzed by SPSS software (version 24), using Kolmogorov-Smirnov statistical tests, t and regression.

Results: In this study, totally 180 students with an average age of 20.7 ± 1.27 were from teacher students (110) and medical students (70). Comparison of the average of academic self-efficacy showed that teacher students had higher academic self-efficacy ($P < 0.001$). There was no significant difference in the comparison of educational involvement among the two groups ($P = 0.476$). Beta coefficient of academic self-efficacy in medical students has a larger contribution to predicting academic performance.

Conclusion: The results of this study showed that the academic self-efficacy variable is one of the predictors of academic performance. Also, due to the findings, more and deeper research is needed on academic self-efficacy variables and academic engagement in the two groups.

Key Words: Self efficacy; Academic Engagement; Academic Performances

Journal of Birjand University of Medical Sciences. 2018; 25 (Supplementary: Medical Education): 126-134.

Received: January 28, 2018 Accepted: April 8, 2018

¹ Farhangian Pardis of Shahid Bahonar University of Birjand, Birjand, Iran.

² **Corresponding Author;** Farhangian Pardis of Shahid Bahonar University of Birjand, Birjand, Iran.
Tel: 05632440401 E-mail: mahdizadeh_iraj45@cfu.ac.ir

³ Department of Medical, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

مقایسه خودکارآمدی تحصیلی، درگیری تحصیلی و عملکرد تحصیلی بین دانشجویان دانشگاه فرهنگیان و علوم پزشکی شهر بیرجند

سید حسین موسوی نژاد^۱، ایرج مهدیزاده^۲، سروش صالح آبادی^۳

چکیده

زمینه و هدف: خودکارآمدی، ادراک فرد از توانایی خود در انجام یک فعالیت و درگیری تحصیلی، کیفیت تلاشی است که افراد صرف فعالیت‌های هدفمند آموزشی می‌کنند. هر دو متغیر از مهم‌ترین شاخص‌های کیفیت آموزش به حساب می‌آیند. در این مطالعه، به مقایسه خودکارآمدی تحصیلی، درگیری تحصیلی و عملکرد تحصیلی بین دانشجویان دانشگاه‌های فرهنگیان و علوم پزشکی شهر بیرجند پرداخته شد.

روش تحقیق: مطالعه حاضر از جمله پژوهش‌های توصیفی-مقایسه‌ای است. جامعه آماری پژوهش، کلیه دانشجویان ورودی سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۶ دو دانشگاه فرهنگیان و علوم پزشکی (فقط رشته پزشکی) شهر بیرجند بودند. حجم نمونه، ۱۸۰ نفر برآورد گردید که به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای تصادفی نسبتی انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه دو بخشی شامل پرسشنامه خودکارآمدی Owen و Froman و درگیری تحصیلی زرنگ استفاده شد. عملکرد تحصیلی نیز براساس معدل کل دانشجویان سنجیده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز با استفاده از نرم‌افزار SPSS (ویرایش ۲۴) و با کمک آزمون‌های آماری کولموگروف-اسمیرنوف، t و رگرسیون انجام شد.

یافته‌ها: در این مطالعه، در مجموع ۱۸۰ دانشجو با میانگین سنی 20.7 ± 1.27 سال، از رشته‌های دبیری (۱۱۰ نفر) و رشته پزشکی (۷۰ نفر) شرکت نمودند. مقایسه میانگین خودکارآمدی تحصیلی نشان داد، دانشجویان رشته‌های دبیری از میزان خودکارآمدی تحصیلی بالاتری برخوردار بودند ($P < 0.001$)؛ اما مقایسه میانگین درگیری تحصیلی دو گروه، تفاوت معنی‌داری را نشان نداد ($P = 0.476$). همچنین ضریب بتای خودکارآمدی تحصیلی در دانشجویان پزشکی سهم بیشتری در پیش‌بینی عملکرد تحصیلی داشت. **نتیجه‌گیری:** نتایج پژوهش حاضر نشان داد، متغیر خودکارآمدی تحصیلی از عوامل پیش‌بینی‌کننده عملکرد تحصیلی می‌باشد. براساس یافته‌های به‌دست آمده، ضرورت دارد تا پژوهش‌های عمیق‌تری در خصوص متغیرهای خودکارآمدی و درگیری تحصیلی در دو گروه مذکور انجام گیرد.

واژه‌های کلیدی: خودکارآمدی؛ درگیری تحصیلی؛ عملکرد تحصیلی

مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند. ۱۳۹۷؛ ۲۵ (ویژه نامه آموزش پزشکی): ۱۲۶-۱۳۴.

دریافت: ۱۳۹۶/۱۱/۸ پذیرش: ۱۳۹۷/۱/۱۹

^۱ گروه علوم تربیتی، پردیس شهید باهنر، دانشگاه فرهنگیان، بیرجند، ایران.

^۲ نویسنده مسؤول؛ گروه علوم تربیتی، پردیس شهید باهنر، دانشگاه فرهنگیان، بیرجند، ایران.

آدرس: خراسان جنوبی - مدیریت امور پردیس‌های دانشگاه فرهنگیان استان خراسان جنوبی

تلفن: ۰۵۶۳۳۴۴۰۴۰۱ پست الکترونیکی: mahdizadeh_iraj45@cfu.ac.ir

^۳ گروه پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.

مقدمه

در دنیای امروز، تمامی پیشرفت‌های شگفت‌انگیز انسان زاینده یادگیری است. در واقع انسان، توانایی‌های خود را از طریق یادگیری افزایش می‌دهد؛ رشد فکری پیدا می‌کند و قابلیت‌های ذهنی‌اش فعلیت می‌یابند. بنابراین می‌توان چنین نتیجه گرفت که پیشرفت‌های انسان پیامد یادگیری‌های او هستند. در رابطه با دانش‌آموزان و دانشجویان، زمینه اصلی و قابل توجه، تحصیل و پیشرفت‌های تحصیلی آنها می‌باشد (۱). تفاوت‌های فردی افراد از نظر عملکرد تحصیلی و عوامل مؤثر بر آن، از جمله مسائل مهمی است که همیشه مورد علاقه دست‌اندرکاران امر تعلیم و تربیت و متخصصان روانشناسی پرورشی و آموزشگاهی بوده است. اکثر متخصصان این حوزه بر نقش متقابل متغیرهای انگیزشی و شناختی به‌عنوان عوامل مؤثر در عملکرد تحصیلی تأکید می‌کنند (۲).

امروزه با ظهور روان‌شناسی شناختی، به‌ویژه رویکرد سازنده‌گرایی^۱ در یادگیری، یادگیرنده تنها دریافت‌کننده محض اطلاعات نیست. اعتقاد پیروان این نظریه آن است که یادگیرندگان بر اساس تجارب شخصی خود، دانش را (یعنی مفاهیم، اصول، فرضیه‌ها، تداعی‌ها و غیره) می‌سازند و این کار را به‌طور فعال انجام می‌دهند. بنابراین می‌توان گفت که سازندگی به آن دیدگاهی گفته می‌شود که بر نقش فعال یادگیرنده در درک و فهم و معنی‌بخشیدن به اطلاعات تأکید می‌کند (۳). از طرف دیگر، بر اساس نظریه‌های یادگیری که Dewey، Vygotsky و Bruner ارائه کرده‌اند، یادگیری یک مفهوم اجتماعی است؛ به این معنا که ما به کمک دیگران و با همکاری آنان یاد می‌گیریم. در یادگیری، تعاملات اجتماعی، جنبه بنیادی دارد. محققان، بخشی از عوامل تأثیرگذار بر یادگیری و عملکرد تحصیلی را مورد بررسی قرار داده‌اند. عملکرد تحصیلی تحت تأثیر یک عامل نیست؛ بلکه عوامل متعددی نظیر: استعداد تحصیلی، روش‌های تربیتی، باورهای انگیزشی، هوش هیجانی و

خلاقیت بر آن تأثیر دارد (۴)؛ اما از عواملی که به‌نسبت جدید به نظر می‌رسد و ممکن است در عملکرد تحصیلی مؤثر باشند، دو عامل خودکارآمدی تحصیلی^۲ و درگیری تحصیلی^۳ است.

خودکارآمدی مفهوم مهم و کلیدی در نظریه شناختی-اجتماعی Bandura (۱۹۹۷) به شمار می‌آید. براساس این نظریه، فرد نه براساس مهارت‌های خود بلکه مطابق قضاوت خود نسبت به کارایی و اثرمندی برای یک سری از فعالیت‌ها، مقابله مؤثر با موقعیت‌های دشوار و دسترسی به اهداف مطلوب اقدام می‌نماید (۵). خودکارآمدی می‌تواند بر انتخاب و اجرای وظایف، تلاش افراد برای انجام وظایف، رویارویی با موانع و ارزیابی شکست یا موفقیت تأثیر گذارد (۶). با توجه به انتظارات فردی نسبت به انجام وظایف اعطا شده و نتایج آنها، چهار منبع برای ارزیابی خودکارآمدی افراد شناسایی شده‌اند که عبارت‌اند از: الف) دستاوردها (عملکرد)؛ ب) تجربه عمل؛ ج) ترغیب کلامی و د) انگیزش عاطفی (۷).

از جمله موقعیت‌های چالش‌برانگیز برای جوانان، حوزه تحصیل است. افرادی که خودکارآمدی بالایی دارند، با موقعیت‌های چالش‌برانگیز بیشتر درگیر می‌شوند. این افراد با استفاده از کنجکاوی خود می‌توانند از راه‌حل‌های مناسبی در جهت حل مشکلات بهره ببرند و از خود استقامت بیشتری برای حل مسائل تحصیلی نشان می‌دهند (۸). یکی دیگر از عواملی که در سال‌های اخیر نظر پژوهشگران را در عرصه عملکرد تحصیلی به خود جلب کرده است و از مهمترین شاخص‌های نشان‌دهنده کیفیت آموزش به حساب می‌آید، درگیری تحصیلی دانشجویان است. درگیری تحصیلی نوعی سرمایه‌گذاری روان‌شناختی و تلاش مستقیم برای یادگیری، فهمیدن و تسلط در دانش، مهارت‌ها و هنرهایی است که در واقع فعالیت‌های تحصیلی برای ارتقای آنها صورت می‌گیرد (۹). به عبارت دیگر، Linnenbrink و Pintrich (۲۰۰۳)

² Academic self-efficacy³ Academic engagement¹ Constructivist approach

دارند. همچنین طبق پژوهش‌های انجام‌شده، به نظر می‌رسد خودکارآمدی و درگیری تحصیلی دو عامل مؤثر بر عملکرد تحصیلی‌اند و در دستیابی به پیشرفت تحصیلی بالا، نقش دارند. به طور کلی باورهای خودکارآمدی تأثیرات مثبتی بر سازه انگیزه و مؤلفه‌های آن، پایداری در رویارویی با مشکلات و حل بهتر مشکلات دارد که در نهایت موجب عملکرد تحصیلی بهتر می‌شود (۴).

از آنجایی که اغلب دانش‌آموزان برتر در رشته‌های علوم تجربی و علوم انسانی به ترتیب در دانشگاه در رشته‌های پزشکی و دبیری مشغول به ادامه تحصیل می‌شوند و همچنین از آنجایی که دو قشر پزشک و معلم از مهم‌ترین اقشار جامعه هستند که در جامعه نقش مؤثری نیز ایفا می‌کنند، بر این اساس دانشجویان این دو رشته بایستی از نمرات مطلوبی در مؤلفه‌های روان‌شناختی مؤثر بر یادگیری برخوردار باشند تا به سطح بالایی از یادگیری و عملکرد تحصیلی دست یابند. بر اساس مطالب بیان‌شده، هدف از پژوهش حاضر سنجش و مقایسه میزان خودکارآمدی تحصیلی و درگیری تحصیلی و بررسی رابطه این دو با عملکرد تحصیلی دانشجویان بر اساس متغیرهای دموگرافیک (رشته تحصیلی) موجود در مطالعه بود.

روش تحقیق

مطالعه حاضر از نوع توصیفی-مقایسه‌ای است. جامعه آماری پژوهش را کلیه دانشجویان ورودی سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۶ دانشگاه فرهنگیان و دانشجویان رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهر بیرجند تشکیل دادند. حجم نمونه براساس فرمول کوکران ۱۸۰ نفر برآورد شد که به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای تصادفی نسبتی انتخاب شدند؛ یعنی، ابتدا هر دانشگاه به‌عنوان یک طبقه انتخاب و سپس دانشجویان ورودی سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۶ دانشگاه فرهنگیان و دانشجویان رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند، متناسب با حجم جامعه از هر رشته به‌صورت تصادفی انتخاب شدند

معتقدند که درگیری تحصیلی کیفیت تلاشی است که افراد صرف فعالیت‌های هدفمند آموزشی می‌کنند تا به‌صورت مستقیم به نتایج مطلوب‌تر دست یابند (۱۰).

درگیری، در هر دو بعد علمی و اجتماعی در دانشگاه، بازتابی از تجارب دانشگاهی افراد ارائه می‌دهد که به‌منزله رزومه آنهاست. میزان درگیری تحصیلی دانشجویان در دانشگاه‌های مختلف و در رشته‌های مختلف مورد بحث قرار گرفته است. به تازگی، Arum و Roksa در کتاب خود تحت عنوان «دانشگاه شناور: آموزش محدود در دانشگاه» با توجه به نتایج پژوهش‌های انجام‌شده در مقیاس بزرگ، درگیری تحصیلی را به‌عنوان یک چالش معرفی کرده‌اند (۱۱). Kuh (۲۰۰۹) در این باره توضیح می‌دهد که دانشگاه‌ها بدون آگاهی از میزان درگیری دانشجویان و وضعیت آنها، به قضاوت در مورد تأثیرگذاری دانشگاه‌ها می‌پردازند (۱۲).

مدل مشارکت-شناسایی Finn (۱۹۸۹)، دو عنصر رفتاری و هیجانی (انگیزشی) را برای درگیری تحصیلی مطرح می‌کند. این مدل با گنجاندن مؤلفه شناختی، تکامل یافت (۱۳). امروزه، این امر پذیرفته شده است که درگیری تحصیلی از سه مؤلفه رفتاری، هیجانی و شناختی تشکیل شده است. مؤلفه رفتاری، اشاره به اقدامات قابل مشاهده، شرکت در فعالیت‌های فوق برنامه، به اتمام‌رساندن مجموعه وظایف و میانگین نمرات به‌صورت کلی دارد. مؤلفه هیجانی شامل: احساسات نسبت به دانشگاه، اساتید و همکلاسی‌ها می‌باشد و مؤلفه شناختی اشاره به ادراکات و اعتقادات افراد در مورد خود، اساتید و همکلاسی‌هایشان دارد (۱۴).

پژوهش‌های متعدد نشان داده‌اند که افرادی که از باورهای قوی درباره توانایی‌های خود بهره‌مند هستند، در مقایسه با افرادی که در مورد توانمندی‌های خود شک و تردید دارند، در انجام وظایف و تکالیف خود تلاش و ثابت قدمی بیشتری دارند و در نهایت نتایج بهتری نیز کسب می‌کنند. این نتایج مبین آن است که افراد با سطح توانایی پایین، متوسط و بالا، خودکارآمدی متناسب با سطح توانایی‌هایشان

برای گردآوری داده‌های مربوط به سنجش عملکرد تحصیلی دانشجویان، از معدل کل آنها تا نیمسال مربوطه استفاده شد. در نهایت داده‌ها در نرم‌افزار SPSS (ویرایش ۲۴) وارد شد و از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن داده‌ها استفاده گردید. با توجه به نرمال بودن داده‌ها، از آزمون t برای مقایسه میانگین‌های متغیرها براساس رشته تحصیلی (پزشکی و دبیری) و از آزمون رگرسیون برای بررسی پیش‌بینی‌کنندگی متغیرها استفاده شد. این مقاله برگرفته از طرح پژوهش دانشجویی مصوب پردیس شهید باهنر بیرجند با کد ۵۱۰۰۱/۲۳۰۷/۳۰۰ می‌باشد.

یافته‌ها

در مجموع ۱۸۰ نفر دانشجوی دختر و پسر در این مطالعه شرکت نمودند. متغیرهای دموگرافیک نمونه در جدول یک نشان داده شده است. میانگین سنی دانشجویان 20.7 ± 1.27 سال بود.

جدول ۱- مشخصات دموگرافیک شرکت‌کنندگان در مطالعه

متغیر	تعداد	درصد
جنسیت	زن	۹۲
	مرد	۸۸
رشته	پزشکی	۷۰
	دبیری	۱۱۰
مجموع	۱۸۰	۱۰۰

نتایج نشان داد که بین خودکارآمدی دانشجویان بر اساس رشته تحصیلی تفاوت معنی‌داری وجود داشت؛ اما مقایسه درگیری تحصیلی بین دو گروه، تفاوت معنی‌داری را نشان نداد. برای تعیین تأثیر هر یک از متغیرهای خودکارآمدی تحصیلی و درگیری تحصیلی به‌عنوان متغیرهای پیش‌بین و عملکرد تحصیلی به‌عنوان متغیر ملاک، از تحلیل رگرسیون چندمتغیری به روش هم‌زمان استفاده شد.

دانشجویان ورودی سال ۹۶ به‌دلیل در دسترس نبودن معیاری برای سنجش عملکرد تحصیلی آنها، از نمونه پژوهش خارج شدند. برای جمع‌آوری داده‌های مربوط، از پرسشنامه‌های خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان و پرسشنامه درگیری تحصیلی استفاده شد.

پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان، توسط Froman و Owen (۱۹۸۸) برای سنجش باورهای خودکارآمدی تحصیلی در دانشجویان ساخته شده و در مطالعه سعادت و همکاران (۱۳۹۳) مورد استفاده قرار گرفته است. این مقیاس دارای ۳۳ گویه است که یک سؤال از پرسشنامه در ترجمه فارسی به‌دلیل عدم کاربرد آن، حذف شده است. این پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای (خیلی کم تا خیلی زیاد) تنظیم شده است و هر ماده آن دارای ارزشی بین ۱ تا ۵ می‌باشد. پرسشنامه توسط اساتید و متخصصان این حوزه مورد تأیید قرار گرفته و همسانی درونی آن نیز در پژوهش سعادت و همکاران از روش آلفای کرونباخ 0.91 به‌دست آمده است (۱۵). در مطالعه حاضر نیز محقق برای تعیین روایی پرسشنامه از روش روایی صوری استفاده نمود. پایایی پرسشنامه نیز با استفاده از روش آلفای کرونباخ 0.87 به‌دست آمد.

پرسشنامه درگیری تحصیلی نیز توسط زرنگ معرفی شد. زرنگ (۱۳۹۱) در پژوهش خود برای اندازه‌گیری درگیری تحصیلی از پرسشنامه محقق‌ساخته استفاده نمود. این پرسشنامه در ابتدا دارای ۴۵ گویه بود و از مبانی نظری (مدل نظری Linnenbrink و Pintrich) استخراج شد که پس از اصلاحاتی به ۳۸ گویه تقلیل یافت. به‌منظور تکمیل روایی پرسشنامه و سنجش روایی سازه‌ای، از تحلیل عاملی تأییدی در نرم‌افزار Lisrel استفاده شد که ۳۸ گویه پرسشنامه مطابق با مدل Linnenbrink و Pintrich به تأیید رسید و مشخص شد که مؤلفه‌ها و عبارات این پرسشنامه از بار عاملی مناسبی برخوردار هستند (۱۶). همچنین ضریب پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ 0.90 به‌دست آمده است.

جدول ۲- مقایسه خودکارآمدی و درگیری تحصیلی به تفکیک رشته تحصیلی

متغیر	رشته تحصیلی	فراوانی	میانگین $\pm$ انحراف معیار	t	Sig. (2-tailed)
خودکارآمدی تحصیلی	دیبری	۱۱۰	۱۶/۵۵ $\pm$ ۱۱۴/۶۸	۷/۷۳۹	۰/۰۰۰
	پزشکی	۷۰	۱۴/۳۵ $\pm$ ۹۶/۰۵		
درگیری تحصیلی	دیبری	۱۱۰	۱۳۹/۷۸ $\pm$ ۱۹/۴۷	۱/۷۴۸	۰/۸۲
	پزشکی	۷۰	۱۵/۷ $\pm$ ۱۳۴/۹۴		

جدول ۳- نتایج تحلیل رگرسیون چندمتغیری برای پیش‌بینی عملکرد دانشجویان

B	Beta	t	sig
۱۳/۸۴۵		۱۶/۶۴۵**	۰/۰۰۰
۰/۰۱۹	-۰/۲۷۷	۲/۶۷۳**	۰/۰۰۹
۰/۰۱۲	-۰/۲۰۱	۱/۹۴۰	۰/۰۵۵
عدد ثابت			
رشته‌های دیبری			
خودکارآمدی تحصیلی			
درگیری تحصیلی			
عدد ثابت			
رشته پزشکی			
خودکارآمدی تحصیلی			
درگیری تحصیلی			

R=۰/۴۱۹; R2=۰/۱۷۶; F=۱۱/۴۰۵**

p<۰/۰۵* p<۰/۰۱**

R=۰/۵۵۱; R2=۰/۳۰۳; F=۱۴/۵۹۵**

p<۰/۰۵* p<۰/۰۱**

جدول ۴- مقایسه ضریب استاندارد شده Beta پیش‌بینی‌کننده‌ها به تفکیک رشته

رشته	خودکارآمدی تحصیلی	درگیری تحصیلی
دیبری	۰/۲۷۷**	۰/۲۰۱
پزشکی	۰/۶۰۸**	-۰/۱۰۱

خودکارآمدی تحصیلی در دانشجویان پزشکی سهم بیشتری در پیش‌بینی عملکرد تحصیلی داشت و میزان آن در مقایسه با بتای خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان دیبری بیشتر بود. همچنین ضریب بتای خودکارآمدی در دو گروه در سطح معنی‌داری ۹۹ درصد قرار داشت.

بحث

این مطالعه با هدف سنجش و مقایسه میزان خودکارآمدی تحصیلی و درگیری تحصیلی و بررسی رابطه این دو با عملکرد تحصیلی دانشجویان بر اساس متغیرهای دموگرافیک (رشته تحصیلی) صورت گرفت. داده‌های حاصل

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، میزان F به‌دست آمده معنی‌دار و نتایج به‌دست آمده حاکی از آن بود که ۱۷ درصد تغییرات عملکرد تحصیلی دانشجویان رشته‌های دیبری توسط این رگرسیون قابل پیش‌بینی است. از میان دو متغیر خودکارآمدی و درگیری تحصیلی، تنها متغیر خودکارآمدی در سطح معنی‌داری قرار داشت. همچنین، نتایج به‌دست آمده نشان داد که ۳۰ درصد تغییرات عملکرد تحصیلی دانشجویان رشته پزشکی توسط این رگرسیون قابل پیش‌بینی است. از میان دو متغیر خودکارآمدی و درگیری تحصیلی، تنها متغیر خودکارآمدی در سطح معنی‌داری قرار داشت. با توجه به نتایج ارائه‌شده در جدول ۴، ضریب بتای

نمی‌داند، مطالعه حاضر خودکارآمدی را در هر دو جنس، پیش‌بینی‌کننده می‌داند که مشابه نتایج مطالعات لواسانی و همکاران، طهماسیان و اناری، و کریم‌زاده و محسنی است که خودکارآمدی را در حکم عاملی مؤثر در پیش‌بینی عملکرد تحصیلی در سطوح مختلف تحصیلی دانسته‌اند (۱۸، ۵، ۱۹).

نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که درگیری تحصیلی نیز پیش‌بینی‌کننده عملکرد تحصیلی دانشجویان رشته‌های دبیری و پزشکی نمی‌باشد. این نتیجه با نتایج مطالعات آزاد عبدالله‌پور، امینی و محسن‌پور همخوانی ندارد؛ چرا که براساس نتایج آنان، درگیری شناختی اثری مستقیم و معنی‌داری با عملکرد تحصیلی دانشجو دارد (۲۰-۲۲). دلیل این مسئله شاید مربوط به طبیعت و ویژگی‌های عمومی دانشجویان بیرجندی باشد که جو محیط و دانشگاه بر این ویژگی روانشناختی آنان اثر گذاشته است.

نتیجه‌گیری

همان‌طور که نتایج نشان داد، بین خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان رشته‌های دبیری و پزشکی تفاوت معنی‌داری وجود دارد. میانگین خودکارآمدی تحصیلی در دانشجویان رشته‌های دبیری از دانشجویان رشته پزشکی بالاتر به‌دست آمد. با توجه به نمونه آماری و یافته‌های به‌دست آمده، ضروری است پژوهش‌های بیشتر و عمیق‌تری در زمینه خودکارآمدی تحصیلی در گروه‌های مورد مطالعه صورت گیرد. همچنین متغیر خودکارآمدی تحصیلی از عوامل پیش‌بینی‌کننده عملکرد تحصیلی بود که این امر بر اهمیت و ضرورت برنامه‌ریزی برای ارتقای آن می‌افزاید. برخلاف متغیر خودکارآمدی تحصیلی، مقایسه درگیری تحصیلی در بین دو گروه موردنظر تفاوت معنی‌داری نشان نداد. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون مربوط به متغیر درگیری تحصیلی در سطح معنی‌داری قرار نگرفت.

از این مطالعه نشان داد که بین خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان رشته‌های دبیری و پزشکی تفاوت معنی‌داری وجود داشت. میانگین خودکارآمدی تحصیلی در دانشجویان رشته‌های دبیری از دانشجویان رشته پزشکی بالاتر به‌دست آمد؛ اما برخلاف متغیر خودکارآمدی تحصیلی، مقایسه درگیری تحصیلی بین دو گروه مورد نظر، تفاوت معنی‌داری را نشان نداد.

سلطانی و همکاران (۱۷) در مطالعه‌ای که بر روی دانشجویان رشته‌های مختلف در شهر تهران انجام دادند، به این نتیجه رسیدند که دانشجویان پزشکی با توجه به تجارب و عملکرد تحصیلی و کسب نمرات بالاتر نسبت به سایرین و نیز شکستن سد کنکور و به‌دست آوردن رتبه‌های خوب در کنکور، نمرات بالاتری در خودکارآمدی کسب کرده‌اند و بدین‌گونه بالاتر بودن نمره خودکارآمدی در دانشجویان پزشکی را توجیه کردند. در مطالعه حاضر، کمتر بودن نمره دانشجویان پزشکی، نیاز به بررسی بیشتر دارد. شاید همزمان انجام‌نشدن مطالعه در دو دانشگاه فرهنگیان و علوم پزشکی، دلیلی برای این تناقض به‌وجود آمده باشد. همچنین توزیع پرسشنامه در دانشگاه علوم پزشکی در فصل امتحانات انجام شد؛ بنابراین ممکن است دانشجویان تجربه شکست‌های احتمالی در امتحانات خود را در نحوه تکمیل پرسشنامه تأثیر داده باشند. البته کم‌بودن حجم نمونه در مطالعه سلطانی (هر گروه ۲۵ نفر) نیز در نتیجه‌گیری آنها بی‌تأثیر نبوده است. نتایج مطالعه صیامی و همکاران بر روی دانشجویان علوم پزشکی شهر مشهد، همسو با نتیجه این مطالعه می‌باشد (۹).

نتایج این مطالعه نشان داد که خودکارآمدی تحصیلی در دو گروه دانشجوی مورد بررسی، یکی از عوامل پیش‌بینی‌کننده عملکرد تحصیلی می‌باشد. سهم این متغیر در پیش‌بینی تغییرات عملکرد تحصیلی دانشجویان رشته‌های دبیری ۱۷ درصد و در مورد دانشجویان رشته پزشکی، ۳۰ درصد می‌باشد. برخلاف مطالعه شریفی و همکاران (۴) که خودکارآمدی در پسران را پیش‌بینی‌کننده عملکرد تحصیلی

تقدیر و تشکر
انجام این پژوهش یاری نمودند، تشکر و سپاس‌گزاری
پژوهشگران از کلیه مسئولین، اساتید و دانشجویان می‌نمایند.
دانشگاه‌های فرهنگیان و علوم پزشکی بیرجند که آنان را در
منابع:

- 1- Biabangard A. Educational Psychology. Tehran: Virayesh; 2013. [Persian]
- 2- Hejazi E, Naghsh Z, Sangari AA. Classroom Perceptions and mathematics achievement: the mediating role of cognitive and motivational variables. Quarterly Journal of Psychological Studies. 2010; 5(4): 47-65. [Persian]
- 3- Kadivar P. Psychology of learning. Tehran: Samtt; 2016. [Persian]
- 4- Sharifi H, Sharifi N, Tangestani Y. Prediction of Educational Improvement Based on Self-Efficacy, Self-Regulation and Creativity of Students in Islamic Azad University, Roudehen Branch, Journal of Educational Administration Research Quarterly. 2013; 4(16): 157-78. [Persian]
- 5- Tahmasian K, Anari A. Direct & indirect correlation of academic self-efficacy with adolescent depression. Journal of psychology achievements. 2012; 19(1): 227-44. [Persian]
- 6- Henson RK. Teacher self-Efficacy: substantive implications and measurement dilemmas. Annual Meeting of the Educational Research Exchange; 2001 Jan 26; Texas: University of North Texas. Available at: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED452208.pdf>.
- 7- Artino AR Jr. Academic self-efficacy: from educational theory to instructional practice. Perspect Med Educ. 2012; 1(2): 76-85.
- 8- Saif A. New psychoanalysis. 7th ed. Tehran: Duran; 2013. [Persian]
- 9- Siyami F, Akbari Booreng M, Ayati M, Rostaminezhad MA. The Role of Students' Gender and Preferred Teaching Style in Predicting Student Academic Engagement in Mashhad University of Medical Sciences. Iran J Med Educ. 2014; 14(9): 817-26. [Persian]
- 10- Linnenbrink EA, Pintrich PR. The role of self-efficacy beliefs in student engagement and learning in the classroom. Read Writ Q. 2003; 19(2): 119-37.
- 11- Schoffstall DG, Arendt SW, Brown EA. Academic engagement of hospitality students. J Hosp Leis Sport Tour Educ. 2013; 13: 141-53.
- 12- kuh GD. The National Survey of Student Engagement: Conceptual and Empirical Foundations. New Direction For Institutional Research. 2009; 141: 20-5.
- 13- Appleton JJ, Christenson SL, Furlong MJ. Student engagement with school: Critical conceptual and methodological issues of the construct. Psychol Sch. 2008; 45(5): 369-86.
- 14- Fernández-Zabala A, Goñi E, Camino I, María Zulaika L. Family and school context in school engagement. El contexto familiar y escolar en la implicación escolar. European Journal of Education and Psychology. 2016; 9(2): 47-55.
- 15- Sa'adat S, Asghari F, Jazayeri R. The relationship between academic self-efficacy with perceived stress, coping strategies and perceived social support among students of University of Guilan. Iran J Med Educ. 2014; 15(12): 67-78. [Persian]
- 16- Zerang R. The relationship between learning styles and academic engagement with students' academic performance in Ferdowsi University of Mashhad [dissertation]. Mashhad: Ferdowsi University of Mashhad; 2012. [Persian]
- 17- Soltani N, Peyravi A. The Comparison Between Learning Styles and Self-efficacy of Students of Medical Sciences, Art, Engineering, and Human Science. Paramedical Sciences and Military Health. 2015; 10(2): 35-41. [Persian]
- 18- Lavasani M, Ejei J, Afshari M. The Relationship between Academic Self Efficacy & Academic Engagement with Academic Achievement. Journal of Psychology. 2009; 13(3): 289-305. [Persian]:

- 19- Karimzade M, Mohseni N. Academic Self-Efficacy Relationship with Academic Achievement in High School Girl Students of Tehran. *Women's Studies Sociological and Psychological*. 2006; 4(2): 29-45. [Persian]
- 20- Azad Abdolhour M. Study of the relationship between style Cognitive (field dependent, field independent), learning strategies (cognitive and metacognitive), and academic achievement in first-grade male students of state high schools in district 6 of Tehran [dissertation]. Tehran: Teacher Training University; 2003. [Persian]
- 21- Amini SH. The study of the role of self-esteem, self-regulation and self-esteem in the academic achievement of third year high school students in Shahrekord, Iran. [dissertation]. Tehran: University of Tarbiat Moalem; 2003. [Persian]
- 22- Mohsenpour M. The role of self-efficacy, goals of progress, learning strategies and sustainability in the development of mathematical education in third year high school students in mathematics in Tehran. [dissertation]. Tehran: University of Tehran; 2005. [Persian]